
SIRBİSTAN KOSOVA SİYASETİNİ SORGULUYOR - 26 EYLÜL 2011

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

---

r. Erhan Türbedar

AVİM, 26 Eylül 2011

Sırbistan günümüze kadar izlediği Kosova siyasetini sorgulamaya başladı. Kosovanın bağımsızlığının gün geçtikçe güçlendiğinin farkında olan Belgrad, Brükselin de baskılarıyla Kosovaya yönelik yeni bir yaklaşım belirlemeye çalışıyor. Bu çerçevede, Sırbistanın AB kapılarını açık tutacak, ayrıca Kosovanın kuzeyindeki Sırların durumunu tehlikeye sokmayacak bir çözüm modelinin geliştirilmesi tartışılıyor. Ancak Sırbistandaki siyasi partilerin bu konuda birbirinden farklı çözüm önerileriyle ortaya çıkıyor olmaları, Sırbistan hükümetinin işini zorlaştırıyor. Öte yandan, Kosova hükümetinin egemenliğini Sırların kontrolündeki Kosovanın kuzeyine de yayma çabaları, bir bakımdan seçim sürecine girmiş bulunan Sırbistan hükümetini daha da zor durumda bırakıyor.

Sırbistanın Kosova siyaseti birçok aşamadan geçti. İlk önce eski Sırp lider Slobodan Miloşević silah yoluyla Belgradın Kosova üzerindeki kontrolünü korumaya çalıştı, ancak başaramadı. Kosovanın 17 Şubat 2008de bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Belgrad hukuk alanında mücadele etmeyi denedi, ancak başarılı olamadı. Bilindiği gibi, Uluslararası Adalet Divanı 22 Temmuz 2010da açıkladığı hukuki kanaate, Kosovanın bağımsızlık ilanının uluslararası hukuka aykırı olmadığını belirtmişti. Bunun ardından Sırbistan Kosovaya ilişkin diplomasi alanında yürüttüğü mücadelede önemli bir darbe aldı. Şöyle ki Kosovanın ilan ettiği bağımsızlığı geçersiz kılmak ve Kosovanın statüsünü yeniden müzakerelere açmak ümidiyle Temmuz 2010da BM Genel Kurulu bünyesinde başlattığı girişim, adeta Sırbistanın aleyhine sonuçlandı. En son olarak 26 Temmuz 2011de Kosova ile Sırbistan arasında ortaya çıkan sınır krizi de Belgrada darbe vurdu. ABnin arabuluculuğuyla Sırbistan ile Kosova arasında yürütülen diyalog süreci kapsamında 2 Eylül 2011de Belgrad, üzerinde Kosova Gümrüğü yazan Kosova mühürlerini tanımak zorunda bırakıldı.

Son zamanlarda Sırbistanı Kosova konusunda daha fazla taviz vermeye zorlayan Brükseldir. 23 Ağustos 2011de Sırbistanda resmi temaslarda bulunan Almanya Başbakanı Angela Merkel adeta Sırbistandan Kosovanın bağımsız bir devlet olduğu gerçeğini kabullenmesini istedi. 9 Eylül 2011de Belgradda düzenlenen Sırbistan-AB Forumunda konuşan AB Başkanı Van Rompuy ise, ABye üyeliği yolunda Sırbistanın Kosova ile iyi ilişkiler sürdürmesi şart olduğu yönünde mesajlar verdi. Netice olarak, hem Kosova, hem de AB olarak bilinen ve bir yandan Sırbistanın AB üyeliğinin gerçekleşmesine, öte yandan da Kosova üzerindeki egemenliğinin korunmasına dayalı Belgradın stratejisi gittikçe çıkmaza doğru sürükleniyor. Bu nedenle, Sırbistanın yapıcı davranmaması durumunda, söz konusu stratejinin uygulamada ne Kosova, ne de AB sloganına dönüşebilme ihtimali bulunuyor.

Aslına bakılırsa Belgradın Kosova konusundaki uzun vadeli stratejisi, zamanın kazanılmasını hedefliyordu. Nitekim Belgrad uzun vadede uluslararası ilişkilerde Sırbistanın lehine olabilecek bir değişikliğin yaşanmasına ihtimal veriyor, dolayısıyla Sırbistanın Kosova karşısındaki konumunun güçlenebileceğini ümit ediyordu. Ancak son zamanlarda Kosova hükümeti ve Batılı ülkeler, Sırbistan ile Kosova arasındaki statükocu durumun daha fazla

sürdürülmesine açık olarak karşı çıkıyor. Yine de, bu yöndeki gelişmelerden etkilenerek, Sırbistanın Kosova bağımsızlığını yakında tanıyabileceğini düşünmek yanıltıcı olacaktır. Sırbistan açısından Kosova sorunu bir milli gurur ve adalet meselesidir. Ayrıca Kosovada yaşayan Sırpların durumu ve Kosovadaki Sırp manastır ve Kilislerin korunması da Belgrad açısından hayati önem taşıyor. Bu nedenle, Kosovanın bağımsızlığını destekleyen Batılı ülkeler bile, Sırbistanı Kosova karşısında küçük düşürücü bir konuma getirmemeye özen gösteriyor. Ancak Sırbistanın, Kosovanın bir gün bölünebileceğine dair beklentisinden de vazgeçmesi gerekiyor. Kosovanın bağımsızlığının Sırbistan tarafından tanınması karşılığında, uluslararası toplumun Kosovanın bölünmesine onay verebileceğini düşünmek yanıltıcıdır. 1990lardan bu yana Balkanlarda yaşanan bölünmelerin hiçbirisi etnik sınırlara göre olmamıştır. Kosovanın olası bölünmesi ise, etnik sınırlara göre bölünmelere ışık yakmak anlamına geleceği için, bütün Balkanlarda tehlikeli bir domino etkisi yaratabilir. Bu nedenle Batılı ülkeler Kosovanın kuzeyine ilişkin, sadece Kosovanın toprak bütünlüğüne aykırılı olmayacak çözümleri değerlendirmeye hazır gözüküyor. Kosovanın kuzeyinin Kosova hükümetinin kontrolü altına alınmasını en sıkı destekleyen Vaşingtondur. Brüksel ise Kosova hükümetinden, ülkenin kuzeyinde tek taraflı eylemlerde bulunmaktan çekinmesini istiyor.

Kosova Uluslararası Sivil Ofisi (ICO) şefi Pieter Feith, 10 Eylül 2011de Kosovanın kuzeyi için Katalonya modelini önerdi. Kosova yetkilileri ise böyle bir teklifi hemen reddetti. Ancak bu öneri, Kosovanın kuzeyine ilişkin, Belgradın da destekleyebileceği ölçüde geniş bir özerkliğin geliştirilmesi doğrultusunda nabız yoklamalarının yapıldığını gösteriyor. Kosova yetkilileri ise bu konudaki rahatsızlıklarını gizlemiyor ve Kosovanın kuzeyiyle ilgili Ahtisaari Planında öngörülenlerin ötesine geçilmesi durumunda, şiddete başvurabileceklerinin sinyallerini veriyor. Ne var ki Kosova hükümeti, ülkenin kuzeydeki egemenliğini şiddetle sağlama yoluna giderse, Kosovalı Sırpaların da şiddetli direnişiyle karşı karşıya kalabilecektir. Netice olarak bu günlerde Batı Balkanların istikrarı Kosovanın kuzeyindeki gelişmelere yakından bağlı gözüküyor.

Kaynak/Source: